

MØTEBOK

FOR FYLKESLANDBRUKSSTYRET I HEDMARK

Saksnr. 08/1642 Møtedato 30. januar 2009 Internnr. 11/2009

Kommune

Gnr./Bnr.

Saksbeh. Bjørn Murvold

Eiend.navn

JUSTISDEPARTEMENTET	
05 FEB 2009	
SAKSNR.:	200801140
AVD/KONT/BEH:	LOV/E/KHR
DOK.NR.	52
ARKIVKODE:	

NOU 2007:13 Den nye sameretten – Høringsuttalelse

Dokumenter til saken:

1. NOU 2007:13 Den nye sameretten. Oversikt over hovedtrekkene i utredningen fra Samerettsutvalget.
2. NOU 2007:13 Den nye sameretten. Utredning fra Samerettsutvalget. (Ikke vedlagt, kan lastes ned på www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/NOUer/2007/NOU-2007-13.html?id=491883.)
3. NOU 2007:14 Samisk naturbruk og rettssituasjon fra Hedmark til Troms. (Ikke vedlagt, kan lastes ned på www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/NOUer/2007/NOU-2007-14.html?id=490276.)

Bakgrunn

Samerettsutvalget ble gjenoppnevnt i 2001 for å utrede rettigheter til land og vann i samiske områder fra og med Troms og sørover. Utvalget ble bedt om å redegjøre for historiske forhold og å vurdere behovet for endringer i gjeldende rett.

Utvalget foreslår en rekke lovendringer som legger til rette for gjennomføring av statens folkerettslige forpliktelser overfor samene. Utvalget foreslår nye lover:

- om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter til grunn og naturressurser i tradisjonelle samiske områder fra og med Troms og sørover
- om forvaltningsordningen for statsgrunn i Nordland og Troms
- om saksbehandling og konsultasjoner ved tiltak som kan få virkning for bruken av grunn og naturressurser i tradisjonelle samiske områder.

Utvalget foreslår også endringer i fjellova, reindriftsloven, naturvernloven, bergverksloven og plan- og bygningsloven. Forslagene tar sikte på å legge til rette for effektiv gjennomføring av statens folkerettslige forpliktelser overfor samene. Et viktig formål er også at forvaltningen skal skje til beste for samisk kultur og for lokalbefolkningen og allmennheten for øvrig.

Kartlegging av rettigheter

Samer og andre kan ved langvarig bruk av land og vann ha opparbeidet rettigheter til grunn og naturressurser i utvalgets mandatområde. Utvalget foreslår en kommisjon som skal kartlegge slike rettigheter og en særdomstol for å avgjøre tvister om rettighetene.

MØTEBOK

FOR FYLKESLANDBRUKSSTYRET I HEDMARK

Saksnr.	08/1642	Møtedato	30. januar 2009	Internnr.	11/2009
---------	---------	----------	-----------------	-----------	---------

Hålogalandsallmenningen

Et flertall på ni medlemmer foreslår å overføre statens grunn i Nordland og Troms, som utgjør vel 30 000 km², til regionalt eierskap ved Hålogalandsallmenningen. Det nye eierorganets styre skal ha to medlemmer oppnevnt av Sametinget, to av Nordland fylkesting og to av Troms fylkesting. Eierrådigheten underlegges ulike begrensninger av hensyn til de som har bruksrettigheter på Hålogalandsallmenningens grunn.

Forvaltningen av rettighetene til blant annet bufebeite, hugst, jakt, fangst og fiske foreslås lagt til inntil seks regionale utmarksstyrer. Disse skal ha representanter fra reindrift, jordbruk og jakt-, fiske- og friluftinteressene. Utmarksstyrene skal oppnevnes kommunalt, men vil stå fritt i forhold til kommunene og Hålogalandsallmenningen.

Retten til reindrift på Hålogalandsallmenningens grunn endres ikke som følge av forslaget. Det foreslås en lovfesting av rettigheter som ligger til jordbrukseiendom. Dagens regelverk for jakt, fangst og fiske på statsgrunn blir i all hovedsak videreført. Forslaget vil likevel styrke lokale brukeres og lokalsamfunnenes posisjon. Blant annet skal de inntektene som ressursutnyttelsen generer tilbakeføres til lokalmiljøene.

Mindretallsforslag

Tre medlemmer foreslår å gi Hålogalandsallmenningen anvendelse også i statseide samiske områder i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Hedmark, men slik at eierorganets styre også forvalter utmarksrettighetene. Etter forslaget skal Sametinget og de aktuelle fylkestingene hver oppnevne tre styremedlemmer.

To medlemmer foreslår å videreføre statens grunneierrolle i Nordland og Troms. Den samiske og regionale innflytelsen styrkes ved etablering av regionale utmarksstyrer.

Endringer i fjellova og reindrifisloven

For statsallmenningene i sørsamiske områder foreslår utvalget å utvide fjellstyrene fra fem til sju medlemmer. Reindriften og jordbruket vil hver få to medlemmer. Det foreslås også ulike endringer for å synliggjøre reindriftenes rettigheter.

Utvalget foreslår å parallellføre reindriftslovens regler om erstatningsansvar for skade påført av rein med reglene for skade påført av andre beitedyr. Det foreslås også endringer for å understreke reindriftsretten har et rettsgrunnlag i langvarig bruk.

Saksbehandling og konsultasjoner

Utvalgets lovforslag konkretiserer gjeldende prinsipper for saksbehandling og konsultasjoner når det overveies å iverksette tiltak som kan virke inn på bruken av samiske områder. Det er også foreslått særskilte saksbehandlings- og konsultasjonsregler i naturvernloven, bergverksloven og plan- og bygningsloven.

Forslagene tar sikte på å sikre samisk deltakelse i beslutningsprosesser i saker som kan få betydning for samiske rettighetshavere og interesser. Et overordnet mål er å unngå at det iverksettes tiltak som kan stride mot folkerettens krav om vern av samisk materiell kultur.

MØTEBOK

FOR FYLKESLANDBRUKSSTYRET I HEDMARK

Saksnr.	08/1642	Møtedato	30. januar 2009
		Internnr.	11/2009

Fylkesmannens vurdering

Endringen i Fjellova innebærer at Engerdal fjellstyre vil bli utvidet med to medlemmer til totalt sju medlemmer der to representerer jordbruksnæringen, to reindriftsnæringen og tre friluftslivsinteressene. Fjellstyret blir også pålagt å avholde to kontaktmøter med reindriftens områdestyrer per år. Fylkesmannen anser at de foreslåtte endringene i Fjellova vil være fornuftige grep for å anerkjenne og ivareta samiske rettigheter og interesser i statsallmenningene.

Fylkesmannen antar at de fleste spørsmål vedr. ulike rettigheter i utmarka allerede er avklart når det gjelder de samiske reindriftsområdene i Hedmark. Kartleggings- og anerkjennelseslova med etablering av en kartleggingskomisjon og utmarksdomstol vil likevel kunne være viktig for å få ordnet opp i eventuelle uklarheter i rettigheter. Jordskifteretten er en allerede godt etablert ordning som kan håndtere slike spørsmål, men her har Samerettsutvalget konkludert med at Jordskifteretten ikke har god nok kompetanse eller tillit, til å ivareta de samiske interessene på en tilfredsstillende måte. Samerettsutvalget foreslår derfor at det opprettes en kartleggingskomisjon og utmarksdomstol på lik linje med det som er etablert for de samiske område i Finnmark, jfr. Finnmarksloven. Det kan synes unødvendig å opprette en ny parallell ordning til en allerede eksisterende jordskifterett, men Fylkesmannen antar at dette kan være fornuftig med tanke på raskere saksbehandling og avgjørelse, samt tillitt til avgjørelsen, i de spørsmål som omhandler samiske rettigheter. Fylkesmannen antar at for Hedmark sitt vedkommende vil trolig ikke dette få stor praktisk betydning.

Mange av de hensynene som forslag til ny saksbehandlings- og konsultasjonslov skal ivareta, gjelder allerede. Forvaltningsloven §§ 16-21, samt §§ 24 og 25, inneholder bl.a. bestemmelser om plikt til å forhåndsvarsling av parter og til å utrede saken. Plan- og bygningsloven inneholder også flere bestemmelser om saksutredning og klarlegging og vurdering virkninger på miljø-, naturressurser og samfunn av planlagte tiltak. Konsultasjonsplikten er også praktisert gjennom et avtalesett mellom Sametinget og regjeringen og fylkeskommuner og kommuner.

Konsultasjonsplikten etter den foreslåtte loven skal gjelde der saken kan få "direkte betydning" for samiske interesser. Utvalget har ikke gitt noen klare føringer på grensdragningen mellom tiltak som kan få, eller ikke få, slik betydning. Forslaget er ellers ikke begrenset til tiltak som bare får betydning for samer, men også der hvor den øvrige befolkningen blir berørt. For tiltak som påvirker hele samfunnet, henvises samene til å delta i den demokratiske prosessen gjennom de alminnelige kanaler for slik deltakelse.

Lovforslaget har som intensjon å gjøre rettstilstanden klarere, samtidig som den vil legge til rette for en mer grundig saksbehandling i de aktuelle sakene. Konsekvenser av dette kan bli en økt belastning på vedtaksorganer under saksforberedelsen. Dette kan også få betydning for private tiltakshavere som kan forvente økt saksbehandlingstid. Det vises her til kunngjøringsplikt for søknader og krav om offentlig ettersyn i 30 dager for tiltak som har virkninger i tradisjonelle samiske områder (§ 5). Ved høringer har loven lagt opp til frister på mellom 4-8 uker (§6). For konsultasjoner gjelder konsensusprinsippet i forhold til tidsfrister (§21). Siden Sametinget som høringsorgan og samordnende instans vil få en økt belastning, ser Fylkesmannen for seg at det kan oppstå problemer i forhold til gjennomføringen av prosessene i tid. Når prosessene først er gjennomført, vil det faktiske grunnlaget for beslutningen sannsynligvis gjøre det enklere for vedtaksorganet å treffe en riktig beslutning.

MØTEBOK

FOR FYLKESLANDBRUKSSTYRET I HEDMARK

Saksnr. 08/1642 Møtedato 30. januar 2009 Internnr. 11/2009

Når det gjelder vedtaksorganenes bedømmelse av virkningene for kultur, næring og samfunnsliv kan Sametinget, med stadfestelse av departementet, vedta retningslinjer (§8) som legges til grunn i saksbehandlingen og ved bruk av innsigelses- og klagemyndigheten. Selv om retningslinjene ikke skal gjøres bindende, vil dette kunne bidra til å begunstige samiske interesser på bekostning av andre samfunnsinteresser. Sett i et helhetlig perspektiv vil ikke dette gi noe godt grunnlag for eksempel en balansert arealplanlegging. Det folkerettslige utgangspunktet er å gi mulighet til medvirkning ved konsultasjon. Å legge føringer for løsningene mener vi ligger utenfor disse forpliktelsene.

Konklusjon

Fylkesmannen støtter Samerettsutvalgets (flertallets) forslag til ny lov om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter til grunn og naturressurser i tradisjonelle samiske områder fra og med Troms og sørover, samt endringer i Fjellova. Fylkesmannen mener at forslag til ny lov og endringer i Fjellova vil på en god måte kunne ivareta de folkerettslige forpliktelser staten har ovenfor den samiske befolkningen.

Fylkesmannen er av den oppfatning at eksisterende saksbehandlingsregler langt på vei vil ivareta de samme interesser som ny saksbehandlings- og konsultasjonslov skal gjøre. Det bør derfor vurderes om det virkelig er behov for ytterligere ett sett regler om saksbehandling, eller om særskilte hensyn heller kan innarbeides i eksisterende regelverk.

Forslag til vedtak

Fylkeslandbruksstyret i Hedmark viser til saksfremstillingen og støtter denne.

Fylkeslandbruksstyret slutter seg i hovedsak til innstillingen fra flertallet i Samerettsutvalget.

Fylkeslandbruksstyret mener forslag til ny lov om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter til grunn og naturressurser i tradisjonelle samiske områder fra og med Troms og sørover, samt foreslåtte endringer i Fjellova, på en god måte vil kunne ivareta de folkerettslige forpliktelser staten har ovenfor den samiske befolkningen.

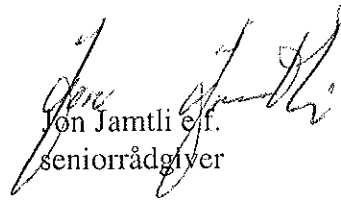
Eksisterende saksbehandlingsregler vil langt på vei vil ivareta de samme interesser som ny saksbehandlings- og konsultasjonslov skal gjøre. Det bør derfor vurderes om det virkelig er behov for ytterligere ett sett regler om saksbehandling, eller om særskilte hensyn heller kan innarbeides i eksisterende regelverk.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

HEDMARK FYLKESLANDBRUKSSTYRE

Går til: Justisdepartementet, Postboks 8005 Dep., 0030 Oslo.
Kopi: Hedmark fylkeskommune

Rett utskrift av møteboka:
Hedmark fylkeslandbruksstyre, Hamar, den 04.02.2009.

Jon Jamtli e.f.
seniorrådgiver